

FÖSS – Organisationen för Finlands små öar

TEXT: KRISTIN MATSSON

Finlands öar rf – Suomen saaret ry (FÖSS), är en tvåspråkig medborgarorganisation, som arbetar för att trygga framtiden för människor som är bosatta i skärgården. FÖSS vill förbättra skärgårdsbornas levnadsvillkor och arbetar särskilt med små öar utan fast vägförbindelse.

FÖSS är medlem i nätverket för de små europeiska öarna European Small Islands Network (ESIN) och medlem i Byaverksamhet i Finland rf (SYTY). FÖSS grundades som ett nationellt språkrör för öbor och som Finlands representant i ESIN. FÖSS är endast två år gammal så det är mycket möjligt att du inte har hört talas om oss.

Vi har sedan i höstas dock blivit bättre på att synas i och med att vi från och med augusti 2008 lett Leaderprojektet "Stepping Stones – byaplaner för små öar" som gör det möjligt för föreningen att agera aktivare i samhället. Jag är anställd som projektledare och fungerar likaså som föreningens sekreterare med kontor i Fortbildningscentralens byggnad i Åbo Akademis humanistkvarter.

Skärgårdsborna utgör oftast en liten grupp inom sina geografiskt utspridda områden och därför är nätverksarbetet mellan öarna och de små europeiska öarna viktigt. FÖSS vill fungera som öbornas egen sammanslutning på gräsrotsnivå. FÖSS bevakar öbornas rättigheter och utarbetar adresser och framställningar rörande utvecklandet av skärgården. Vi har bla i en skrivelse till kultur- och idrottsminister *Stefan Wallin* önskat att skärgårdstillägget till bebodda öar utan fast vägförbindelse ska öronmärkas att användas för öarna och ingenting annat. En av våra målsättningar är att effektivisera inriktandet av den nationella och EU-baserade finansieringen till små öar. Nätverksarbetet bland unga öbor har också en central position eftersom unga människor ofta lever förhållandevis ensamma på sina öar. Vi har därför en egen ungdomssektion, som agerar i nära samarbete med FÖSS styrelse.

Små öar och stora öar – om europeiskt samarbete

En ö är enligt Wikipedias lexikon "ett större landområde helt omgivet av vatten". Till de största öarna i världen hör Grönland och Madagaskar. Australien brukar inte räknas som ö, utan som kontinent; emellertid är alla kontinenter omgivna av vatten. De största öarna i Sverige är Gotland och Öland. De största öarna i Finland är Soisalo med en yta på 1 635 km² (Heinävesi, Kuopio/Leppävirta, Varkaus) och Kerimäensaari 1 069 km² (Enonkoski, Kerimäki, Nyslott) i Insjöfinland, på tredje plats kommer Fasta Åland och på fjärde Kimitoön.

Öarna som är med i Finlands öar rf är ofta mycket mindre än de öar som andra medlemsländer i ESIN har med i sina motsvarande ö-organisationer. De andra medlemsländernas öar, t ex de italienska, franska, grekiska och skotska öarna är storleksmässigt av en helt annan dimension än de finländska öarna. Dessa öar är oftast hela samhällen med stora mängder turister under sommarsäsongen. De har skolor, affärer, restauranger och är på det sättet "självgående".

De små öarna i Finland är däremot ofta verkligt små och det finns öar med enbart 5-10 fast bosatta. Det gemensamma mellan Finlands öar och andra europeiska öar är dels, att servicen kan vara långt borta, och dels att det är svårt, och i en del fall rätt kostsamt att ta sig mellan ön och fastlandet. ESIN arbetar bla med att lyfta fram öbornas frågor i den europeiska politiken. Öarna i hela Europa blir ofta styvmoderligt behandlade och "bortglömda" i beslutsfattandet. När man inom EU diskuterat strategier för Östersjön har öarna endast nämnts indirekt. En utmanande uppgift för ESIN är därför att skärgården och öarna blir starkare representerade i EU:s politik för Östersjön.

Medlemmarna i ESIN är nationella skärgårdsföreningar, en riksom-

fattande organisation ifrån varje land. FÖSS deltar årligen i skärgårdskonferenser som arrangeras på olika håll i Europa.

Våra utmaningar

Våra öar är inte bara annorlunda än många europeiska länders öar utan är också heterogena sinsemellan. I vår förening finns öar med från Karlö i norra Bottenviken till öar längst in i östra Finska viken. Vi har både insjö- och utskärsöar, både finskspråkiga och svenskspråkiga öar, vi har öar nära fastlandet och öar långt borta från fastlandet. Befolkningsstrukturen kan se ut på många olika sätt.

En ständigt aktuell fråga för FÖSS och andra skärgårdsintresserade är hur man ska få skärgården att hållas befolkad och levande. Ett svar på detta är att uppmuntra till kreativa lösningar för jobb och boende. Genom uppmuntran till eget företagande kunde skärgården bli mera attraktiv som

plats där man kan leva och bo året om. Många jobb är numera inte knutna till bestämda platser och deltidsboende i skärgården blir allt vanligare. En ständigt aktuell fråga som hör samman med levnadsmöjligheterna i skärgården är tillgången på bostäder. Sådana initiativ som syftar till att få mera bostäder till skärgården är därför viktiga. Men vi får antagligen också vänja oss vid att i framtiden se allt fler sommarboende och deltidsboende i glesbygden i stället för åretruntboende och det innebär nya lösningar och tänkesätt gällande arbete och service.

Enligt den svenska landsbygdsprofessorn *Jancken Myrdal* skapas det i Norden allt större områden med gles befolkning. Samtidigt ökar de långa perioderna av månadsvistelser på sommarlandet. Det här gör att produktionen av tjänster och arbete inte kan se likadan ut som tidigare. Människor är inte mera jordbrukare för att få mat till sin egen familj. Andra produkter och tjänster än de som skapas

av det traditionella lantbruket kommer att växa, både i de områden som sommarbefolkas och i de områden som blir mera folktomma. Myrdal förutspår att landsbygdens och naturens roll för rekreation kommer att ingå i förståelsen av människans livskvalitet i framtiden.

FÖSS har som sin målsättning att bevaka och påverka utvecklingen av finländska öar utan fast vägförbindelse med fastlandet. För att öarna ska hållas livskraftiga är det viktigt att garantera kommunikationerna och basservicen på öarna. Förstärkandet av öbornas bomiljöer är av vikt även i form av sociala nätverk, till vilka också nyinflyttade människor kan knytas. Betydelsen av öbornas egen aktivitet kommer att växa på många öar pga kommunreformen, eftersom de tidigare små kommunerna inte mera finns på samma sätt som grund för den lokala identiteten.

Enligt föreningens stadgar accepterar man som ordinarie människor som är permanent bosatta på öar utan fast vägförbindelse med fastlandet. Välkomna som stödjande medlemmar är alla människor oberoende av bostadsort. Även föreningar, organisationer, kommuner och företag accepteras antingen som ordinarie eller stödjande medlemmar.

Bekanta dig gärna med våra hemsidor: www.foss.fi ♦

FINLANDS ÖAR RF - SUOMEN SAARET RY
National Association of Finnish Islands

foss

FOSS.FI SUOMEKSI IN ENGLISH

FÖRSTA SIDAN

ÖARNA
FÖRENINGEN
STYRELSEN
UNGDOMSSEKTIONEN
STADGARN
MEDDELANDEN
MEDIABANK
PROJEKTGUIDE
KONTAKTA OSS
BLI MEDLEM
LÄNKAR

ESIN

© FOSS, FINLANDS ÖAR RF - SUOMEN SAARET RY

En förening för öbor

FOSS, Finlands öar rf - Suomen saaret ry, är en medborgarorganisation med syftet att säkra framtiden för öborna och att förbättra deras levnadsvillkor. FÖSS är medlem av nätverket för de små europeiska öarna (ESIN).

Mera >

På havet och bland insjöar

Det bor året runt 54 000 invånare i den finska skärgården; av dem är 8 769 året-runtbor på 455 öar utan fast förbindelse med fastlandet. I tillägg till detta finns det 26 000 ännningar. Det finns både havs- och insjöskärgårdar.

Mera >

Påverka genom att delta

Alla med intresse för skärgården, fast hela familjen tillsammans, kan bli stödjande medlemmar i föreningen. Om du är bosatt på en ö, kan du godkännas som en ordinarie medlem. Även företag, föreningar och kommuner har möjlighet att inträda. Välkomna med!

Mera >

Nytt

19.12.2008
Julhälsning

28.11.2008
Julfest 12.12.2008

25.11.2008
Nyhetsbrev

Mera >

Bli MEDLEM!

Artikelförfattaren

Kristin Mattsson är projektledare samt sekreterare för Finlands Öar r.f.

Adress: Fabrikgatan 2G,
20500 ÅBO

Tfn: +358 40 5684 870
e-post: kristin.mattsson@foss.fi

webbplats: www.foss.fi